

PREVODITELJSKA RJEŠENJA NEKIH
FUNDAMENTALNIH POJMOVA
HEIDEGGEROVE FILOZOFIJE
UNUTAR HRVATSKOG JEZIČNOG
PODRUČJA

VESNA BATOVANJA

Pedagoški centar, Zagreb

UDK 101 (457.13) »501«

Izvorni znanstveni tekst,
primljen 11. IX 1985.

Da je prevođenje težak i nezahvalan posao, spoznaja je do koje nedvojbena dolazi svatko tko se toga jednom prihvatio, to intenzivnije ako se pri tom radilo o prijevodu nekog filozofijskog djela, a apsolutno ako je to još bilo neko djelo Martina Heideggera. Originalnost Heideggerova načina mišljenja i izražavanja i u njemačkom jeziku i duhovnom prostoru zahtijeva od onih koji mu pristupaju dodatni napor. Ovu nezahvalnost prevoditeljskog rada lijepo je izrazio jedan naš poznati prevoditelj rekavši da je svaki prijevod, pa i ponajbolji, tek približan.

Analizu filozofijske terminologije, koja je nastala kao posljedak prevođenja strane filozofijske literature, nismo slučajno započeli prijevodom djela Martina Heideggera. Poticaji da započnemo upravo Heideggerovim djelima polivalentni su, od onih evidentnih, a to je primjerice kontinuirano rastući interes za djelo tog filozofa u nas, do onih eminentno misaonih koji su Heideggera učinili jednim od najvećih, a možda i najvećim misliocem moderne epohe.

To što analizu prijevodne filozofijske terminologije poduzimamo na prijevodom djela jednog filozofa upućuje na fragmentarnost rada. Ni kad su u pitanju prijevodi Heideggerovih djela, rad nema pretenzije sveobuhvatnosti (ni autorske ni teritorijalne), jer niti su uzeti u obzir svi relevantni autori, niti prijevodi Heideggerovih djela izvan hrvatskog jezičnog područja. Riječ je dakle o radu, koji s obzirom na svoj opseg, u potpunosti može biti tretiran kao preliminaran. U svojoj vrsti može biti određen i kao pionirski, jer radova toga tipa, tj. onih koji bi se bavili našom filozofijskom terminologijom, posebiće prijevodom, gotovo da i nema.

Upravo zbog njegove preliminararnosti, rad ne involvira kritičku prosudbu ponuđenih rješenja, što ne znači, da u nekoj budućoj cjelovitijoj ekspoziciji (po autorskom i teritorijalnom principu) to ne bi bilo korisno učiniti.

Međutim, možda je prije svega što smo rekli, trebalo odgovoriti na pitanje: čemu uopće izučavanje filozofijske terminologije i k tome još prijevodne? Prije nego što pokušamo odgovoriti na to pitanje, treba pojasniti — što točno mislimo pod izučavanjem filozofijske terminologije? Ponajprije, da bi se ono trebalo odvijati primarno u filozofijskom a ne lingvističkom horizontu, budući da problemi filozofijske terminologije, na čisto lingvističkoj razini i ne mogu biti riješeni. Kad bi oni to mogli biti, onda bi taj posao bolje od filozofa obavili lingvisti *ex professo*; ali time ne mislimo da filozofijska obrada te problematike u bilo kojem momentu može apstrahirati od lingvističke razine problema, jer na koncu riječ je o terminima, kao boljim ili slabijim nosiocima pojma, uspješnoj ili manje uspješnoj materijalizaciji misli.

No vratimo se prvom pitanju: čemu izučavanje filozofijske terminologije? Po mome mišljenju dva su neporeciva razloga za to: a) Oblikovanje i usklađivanje vlastite filozofijske terminologije, bez obzira na njezino podrijetlo (tj. da li je posljedak prevođenja strane filozofijske literature ili je nastala u sklopu vlastite filozofijske produkcije) jedna je od bitnih pretpostavki za razvoj filozofijske misli u nas. b) Ovakva vrsta radova, posebice ako bi bili popraćeni i kritičkim komentarom ponuđenih prevoditeljskih rješenja, mogli bi znatno pridonijeti unapređenju samog prevoditeljskog posla.

To su bitni, ali vjerojatno ne i jedini razlozi, koji podupiru potrebu za takvom vrstom radova.

Istaknimo još na kraju; prevoditeljska rješenja nekih fundamentalnih pojmova Heideggerove filozofije, koja su u nastavku teksta prezentirana, izlučena su na osnovi analize prevedenih djela M. Heideggera i radova o M. Heideggeru sedmorice autora (Cipra, Despot, Pandžić, Pejović, Petrović, Sutlić, Šarinić i Zenko). Većinom je riječ o autorima koji su prevodili Heideggerova djela i pisali o njima, dakle koji imaju dvostruko korisno iskustvo Heideggerova djela (prevoditeljsko i filozofijsko). Nadalje neki od njih pružaju prve opsežnije informacije našoj filozofskoj javnosti o djelu tog njemačkog filozofa (primjerice Pandžić), a Danilo Pejović i Danko Grlić autori su prvog prijevoda Heideggera u jugoslavenskom prostoru na hrvatskom jeziku (riječ je o prijevodu Heideggerovih rasprava *Der Ursprung des Kunstwerkes* i *Wozu Dichter?*).

Terminologija je izlučena na temelju slijedećih izvora:

Cipra, Marijan: a) prijevod — Martin Heidegger: *Što je metafizika?* (Uvod u Heideggera, Centar za društvene djelatnosti omladine RK SOH, Zagreb, 1972)

Despot, Branko: a) prijevod — Martin Heidegger: *Filozofija i teologija — I Fenomenologija i teologija* (Uvod u Heideggera, Centar za društvene djelatnosti omladine RK SOH, Zagreb, 1972)

- b) rad o Heideggeru — *Što jest pitanje?* (Vidokrug Martina Heideggera — pogovor knjizi *Uvod u Heideggera*, str. 137—144)

Pandžić, Vladimir fra Kruno: *Problem istine u filozofiji Martina Heideggera* (Inauguralna disertacija, Ljubljana, 1942)

- Pejović, Danilo:** a) prijevodi — Martin Heidegger: *O biti umjetnosti* (Izvor umjetničkog djela, preveo D. Pejović, Mladost, Zagreb, 1959)
— Martin Heidegger: *O humanizmu* — Pismo Jeanu Beaufretu, Paris (preveo D. Pejović, u knjizi *Suvremena filozofija Zapada*, Nakladni zavod MH, Zagreb, 1979, str. 269—284)
- b) radovi o Heideggeru — *Martin Heidegger i pitanje o biti umjetnosti* (Pogovor knjizi — *Martin Heidegger: O biti umjetnosti*, Mladost, Zagreb, 1959, str. 155—171)
— *Egzistencijalizam i egzistencijalna ontologija* (u knjizi *Sistem i egzistencija*, Zora, Zagreb, 1970, str. 95—115)
— *Pjesništvo i mišljenje bitka* (u knjizi *Sistem i egzistencija*, Zora, Zagreb, 1970, str. 128—138)
— *Razgovor s Martinom Heideggerom* (u knjizi *Sistem i egzistencija*, Zora, Zagreb, 1970, str. 116—127)
— *Martin Heidegger* (u knjizi *Suvremena filozofija Zapada*, Nakladni zavod MH, Zagreb, 1979, str. 143—159)

- Petrović, Gajo:** b) radovi o Heideggeru — *Uvod u Sein und Zeit (Bitak i vrijeme* — preveo Hrvoje Šarinić, Naprijed, Zagreb, 1985)
— *Izreka Heideggera* (Praxis, 5/6, 1969)
— *Praksa i bivstvovanje* (u knjizi — *Filozofija i Marksizam*, Naprijed, Zagreb, 1976, str. 155—170)
— *Marxova jedanaesta teza o Feuerbachu. Još jedna interpretacija* (u knjizi *Mišljenje revolucije*, Naprijed, Zagreb, 1978, str. 11—25; *O Heideggerovoj interpretaciji Marxove 11. teze o Feuerbachu u intervjuu Richardu Wisseru*, septembra 1970)

- Sutlić, Vanja:** a) prijevodi — *Razgovor s Heideggerom 23. rujna 1966.* (»Kulturni radnik«, XIX/1976, 3, str. 149—174)
— *Martin Heidegger* (u knjizi *Antologija filozofskih tekstova*, MH, Zagreb, 1958, str. 342)
- b) radovi o Heideggeru — *Putovi mišljenja povijesti* (u knjizi *Bit i suvremenost*, Logos, »Veselin Masleša«, Sarajevo, 1972, str. 298—300)
— *Aporije Heideggerova razumijevanja povijesti* (u knjizi *Bit i suvremenost*, str. 320—321)
— *Uz pitanje ozbiljenja filozofije* — ekskurs o jednom Heideggerovom razumijevanju Marxa (u knjizi *Praksa rada kao znanstvena povijest*, Edicija časopisa »Kulturni radnik«, Zagreb, 1974, str. 237—244)

Šarinić, Hrvoje: *Martin Heidegger Bitak i vrijeme* (Naprijed, Zagreb, 1985)

- Zenko, Franjo:** a) prijevodi — Kostas Axelos: *O Marxu i Heideggeru* (u knjizi *Uvod u buduće mišljenje*, Stvarnost, Zagreb, 1972, str. 51—65)
— Kostas Axelos: *Marx i Heidegger* (u knjizi *Uvod u buduće mišljenje*, Stvarnost, Zagreb, 1972, str. 13—51)
— Edmund Husserl: *Kartezijanske meditacije* (Biblioteka *Izvori i tokovi*, Sv. 9a, Zagreb, 1975, Centar za kulturnu djelatnost SSO)
- b) radovi o Heideggeru — *Čemu mislioci u oskudnom vremenu?* (»Naše teme«, 5/1960, str. 806—817)

PRJEVOD TERMINA U POJEDINIH AUTORA

Cipra

Abwandlung (die)	— sklonidba
Abwesenheit (die)	— odsutnost
Allheit (die)	— cjelokupnost
Andenken (das)	— spomen
Angst (die)	— tjeskoba
Ängstlichkeit (die)	— bojazan
Ankunft (die)	— nadolazak
Anlass (der)	— povod
Anschein (der)	— privid
Auslegung des Nichts (die)	— izlaganje ničega
Aussehen (das)	— izgled
Ausstehen (das)	— izdržavanje
Befindlichkeit (die)	— nahodjenje
Befremdlichkeit (die)	— čudnovatost
Behutsamkeit (die)	— pohramba
Dasein (das)	— opstanak
Dichten (das)	— pjesnikovanje
Dichtung (die)	— pjesan
Durchdenken (das)	— promišljanje
durchgreifen	— protezanje
einrichten	— smjestiti
Einsprung (der)	— uskakanje
Entfaltung (die)	— razvijanje
Entspringt	— proiskače
Entscheidung (die)	— odluka
Entwerfen (das)	— nabačaj
ereignen	— prigoditi
Ereignis (das)	— događaj, prigoda
Ereignete (das)	— dogođeno
erfahren	— iskusiti
Erzeugnis (das)	— tvorevina
flüchtige Bedenken	— usputne pomisli
Flüchtigkeit des Sagens	— brzopletost kazivanja
Furcht (die)	— strah
Furchtsamkeit (die)	— strašljivost
Gelassenheit (die)	— spokojnost

Geschick (das)	— udes
Gestalt (die)	— oblik
Gestimmtsein (das)	— ugodaj
Grund (der)	— temelj
Grundzug (der)	— temeljni tok
Haltung (die)	— stav
Handeln (das)	— djelovanje
Herstellen (das)	— spravljanje
Hineingehaltenheit in das Nichts	— unesenost u Ništa
Hinausgehen (das)	— prelaženje
Hinaussein (das)	— prijelaz
Inständigkeit (die)	— postojanost
Irrmeinung (die)	— zablude, kriva mnijenja
Irrtum (der)	— zablude
Leuchten (das)	— svijetljenje
Licht des Sein (das)	— svjetlo bitka
Mitdenken der Vorlesung (das)	— misaono praćenje predavanja
Nachlässigkeit des Denkens	— nehajnost mišljenja
Nichts (das)	— ništa
Nichtige (das)	— ništavno
Nichtigkeit (die)	— ništenost
Nichtseiende (das)	— ne biće
Offenbarung (die)	— objava
Offenbarkeit des Seins	— objavljenost bitka
Ortschaft (die)	— smještaj
Platzhalter des Nichts (der)	— namjesnik ničega
Raumgeben (das)	— podavanje prostora
Sagen (das)	— kazivanje
Sein (das)	— bitak
Sein zum Tode	— bitak za smrt
Seiende (das)	— biće
Seiendheit des Seienden	— bičevitost bića
Seinsfrage (die)	— pitanje bitka
Seinslosigkeit (die)	— bezbitnost
Seinsvergessenheit (die)	— zaborav bitka
Seinsverlassenheit (die)	— napuštenost bitka
Selbstsein (das)	— vlastitost, jastvo
Sichloslassen	— odrješenje sama sebe
Sorge (die)	— briga
Schein (der)	— privid
Schrecken (der)	— prepast
Übersteigen der Seienden (das)	— prestupljivanje bića
Unterschiedslosigkeit (die)	— nerazlučivost
Unverborgenheit (die)	— neprikrivenost
Unvermögen (das)	— nemogućnost, nesposobnost
unvordenklich	— nepredomišljiv
Unwillen (das)	— nevoljkost
verbogen	— skrovit
Vergessenheit (die)	— zaborav
Verlassenheit (die)	— napuštenost
Verneinung (die)	— nijekanje
Verwandlung (die)	— preobrazba

Verwirrung (die)	— zabluda
Verwunderung (die)	— začudenost
Vollendung (die)	— ispunjenje
Wandel (der)	— mijena
Weltbezug zum Seienden	— svjetoodnos prema biću
Wesen (das)	— bit
Wesensbereich (der)	— bitno područje
Wesensgeschick (das)	— bitna sudba
Zu-gedachte (das)	— na-mišljenoga
Zustand (der)	— stanje
Zwang (der)	— prinuda

Despot

Anwendung (die)	— primjena
Auslegung (die)	— istumačenje
Ausweisung (die)	— iskazivanje
Befragte (das)	— opitano
Befragung (die)	— opitivanje
Dasein (das)	— tubitak
Durchsichtigkeit (die)	— prozirnost
Echtheit (die)	— pravost
Eingreifen (das)	— zahvaćanje
Einstellung (die)	— nastojenost
Ereignis (das)	— stjecaj
Erfragte (das)	— ispitano
Erscheinung (die)	— pojava
Gefragte (das)	— pitano
Offenbarung (die)	— objava
Offenbarungsgeschehen (das)	— zbivanje objave
Sachhaltigkeit (die)	— stvarnovitost
Sein (das)	— bitak
Seiende (das)	— biće
Seinsart (die)	— način bitka
Seinsverfassung (die)	— ustrojstvo bitka
Seinsverständnis (das)	— razumijevanje bitka
Seinszusammenhang (der)	— sklop bitka
Selbstbewusstsein (das)	— sebesvijest
Selbsterhellung (die)	— sebeosvijetljenje
Selbstübernahme (das)	— sebezpreuzimanje
Vergegenständlichung (die)	— popredmećivanje
Verkündigung (die)	— navješćenje
Vorgabe (das)	— predmetanja
Zustand (der)	— stanje

Pandžić

Allgemeingültigkeit (die)	— opće važenje
Angst (die)	— tjeskoba
Befindlichkeit (die)	— stanje, nalaženje
Begriffsbildung (die)	— oblikovanje pojmova

Bestand (der)	— način bivstvovanja idealnih predmeta (npr. brojeva)
Dass-sein (das)	— postojanje
entdecken	— otkrivati
Entdecktheit (die)	— otkritost
Entwurf (der)	— projekcija
Erkennen (das)	— spoznavanje
Erschlossenheit (die)	— razotkritost
Gegenständlichkeit (die)	— predmetnost
Geschehen (das)	— događanje
Geworfenheit (die)	— bačenost
Hineingehaltenheit in das Nichts (die)	— ugrađenost u Ništa
Offenheit für das Seiende (die)	— otvorenost prema biću
Sein (das)	— bitak
Seins-art (die)	— način bivstvovanja
Seiende (das)	— biće
Seiendsein des Seienden	— bivstvovanje bića
Seinkönnen (das)	— moći biti
Seinsverständnis (das)	— shvaćanje bitka
Schein (der)	— izgled
unverborgen	— neskriven
Unverborgenheit (die)	— neskrivenost
Verborgenheit (die)	— skrivenost
verdecken	— prikrivati
Verdeckung (die)	— prikrivenost
Vergessenheit (die)	— zaborav
Verstehen (das)	— shvaćanje
Verstellung (die)	— iskorijenjenost, prividnost
vorhanden	— samo je tu, npr. kamen
Vorhandenheit (die)	— puko postojanje
Wahr-sein (das)	— biti istinit
Was-sein (das)	— bit
Wesen (das)	— bit
Wircklichsein (das)	— stvarnost
Zeitlichkeit (die)	— vremenitost
Zeugzusammenhang (der)	— sustav oruđa
zuhanden	— priručno
Zuhandenheit (die)	— priručnost

Pejović

Abgrund (der)	— bezdan
Abkehr (die)	— odvrćanje
Abwesen (das)	— odsustvo
Anfertigung (die)	— zgotavljanje
Angst (die)	— bojazan, tjeskoba
Anschein (der)	— izgled
Ansprechen (das)	— oslovljavanje
Anwesen (das)	— prisustvo
Anwesenheit (die)	— prisutnost
aufgeht	— niće
Aufgehen (das)	— nicanje

Aufsichruhen (das)	— nasebipočivanje
Ausbleiben (das)	— izostajanje
Ausgrenzen (das)	— izgraničenje
bedenken (wir)	— omislimo
Befangenheit (die)	— obuzetost
Befindlichkeit (die)	— nahodjenje
bekunden (sie)	— obznanjuju
Bergende (das)	— sklanjajuće
Bereitstellung (die)	— spremljenost
Besetzen (das)	— zaposjedanje
Besorgen (das)	— zbrinjavanje
Bewahrung (die)	— očuvanje
Beziehung (die)	— odnošenje
Bezug (der)	— odnos
Bilden (das)	— likovanje
Bodenlosigkeit (die)	— bestemeljnost
Dasein (das)	— opstanak, tubitak
dastehend	— tustojeći
Dichten (das)	— sačinjanje
Dichtung (die)	— pjesništvo, sačinjanje
Ding (das)	— stvar
Dingcharakter (der)	— stvarni značaj
Dinghafte (das)	— stvarno
Dingheit (die)	— stvarnost
Dingsein (das)	— stvarobitak
Dumpfe (das)	— muklo
Einkehr (die)	— svraćanje
Einlass (der)	— upuštanje
einräumen	— unositi
Einrückung (die)	— ulaženje
Entbergung (die)	— otkrivanje
Entgegenstehen (das)	— protustajanje
entschränken	— odgraničavati
Entschiedensein (das)	— odlučnost
Entrückung (die)	— izmicanje
Entwerfen (das)	— nabačivanje
entworfen	— nabačen
Entwurf (der)	— nabačaj
Erinnerung (die)	— sjećanje, pounutrivanje
Errichtung (die)	— napravljanje
Erstellung (die)	— uspostavljanje
Erwirkung (die)	— isposlovanje
Festgestelltsein (das)	— utvrdenost
Fürsorge (die)	— skrb
Geborgenheit (die)	— sklonjenost
Gegenständige (das)	— naspramno
Gegenstandsein (das)	— predmetobitak
Gegeneinander (das)	— suprotstavljanje
Gegenwändige (das)	— protuobratno
Gegenwändigkeit (die)	— protuobratnost
geheuer	— oslonivo
Geheure (das)	— oslonivo

Gelichtete (das)	— rasvijetljeno
Gesang (der)	— pjesan, spjev
Geschick (das)	— sudba
Ge-stell (das)	— po-stava
Gewesenen (das)	— bivša
Gewagte (das)	— odvaženo
Gewirkte (das)	— djelovno
Gewissheit (die)	— izvjesnost
Grund (der)	— temelj
Gezüge	— sprega
Handwerk (das)	— obrt
Handwerker (der)	— rukotvorac
handwerkliche	— rukotvorno
Helligkeit (die)	— svjetlina
Hergestellte (das)	— uspostavljeno
Herauskommen (das)	— proizlaženje
Hervorgebrachte (das)	— proizvedeno
Hervorgehenlassen (das)	— puštanje proizlaženja
Hervorkommende (das)	— proizlazeće
hineingeschaffen	— ustvoren
Innenstehen (das)	— ustajanje
In — sein (das)	— u-bitak
Insichruhende (das)	— usebipočivajuće
Insichstehen (das)	— usebistajanje
Inständigkeit (die)	— ustojnost
Kernhafte (das)	— jezgrovno
Kunstbetrieb (der)	— bavljenje umjetnošću
Kunstgenuss (der)	— umjetnički užitek
Lehrsatz (der)	— postavka
Leistung (die)	— napor
Lichte (das)	— svjetlo
Lichtung (die)	— rasvjeta
Man (das)	— onoga
Menschsein (das)	— čovjekobitak
Mätgebene (das)	— sudano
mithineingeschaffen	— su-u-stvoreno
Mitsein (das)	— skupa bitak
Mitwelt (die)	— skupa svijet
Offene (das)	— otvoreno
Sache (die)	— stvar
Sage (die)	— kaza
Sagen (das)	— kazivanje
Sein (das)	— bitak
Seiende (das)	— biće
seiendes	— bićevito, bitkujuće
Seiendheit (die)	— bićevitost, jestost
seiender	— bićevitije
Seiendsein (das)	— biće-bitak
Selbstbehauptung (die)	— samoisticanje
Selbstsein (das)	— samobitak
Sich einlassen (das)	— sebeupuštanje
Sich einrichten (das)	— sebesmještanje

Sichereignen (das)	— sebedogađanje
Sichöffnende (das)	— sebeotvarajuće
Sichrichten (das)	— seberavnanje
Sichversagen (das)	— sebezatajivanje
Sichverschlissende (das)	— sebezatvarajuće
Sich-Zurückstellen (das)	— sebe-natrag-stavljanje
Sichwollen (das)	— sebehtijenje
Schaffen (das)	— stvaranje
Scheinen (das)	— sijanje
Schöpfen (das)	— crpljenje
Ständigkeit (die)	— postojanost
Stiften (das)	— začinjanje
Stiftung (die)	— začinjanje
Stoffliche (das)	— tvarno
Streit (der)	— prijepor
streitbar	— preporljiv
Streitraum (der)	— otvoreno poprišta
Übereinstimmung (die)	— suglasnost
Übersichhinausgehen (das)	— izvansebeprelaženje
Umdeutung (die)	— pretumačenje
Umkehrung (die)	— preokret
Unerschliesbare (das)	— neotvorljivo
Ungeheure (das)	— nečuvno
Ungewohnte (das)	— neuobičajeno
Unseiende (das)	— nebiće
Unterbau (der)	— podgradnja
Unvermittelbare (das)	— neposredljivo
Unvermittelte (das)	— neposredovano
Urstreit (der)	— prijepor
Verbergung (die)	— skrivanje
vereinzelt	— upojedinjen
Vergegenständlichung (die)	— popredmećivanje
Verhaltenheit (die)	— zadržnost
Verhängnis (das)	— udes
Verlässlichkeit (die)	— pouzdanost
Versagen (das)	— zakazivanje
Verschlossene (das)	— zatvoreno
Verstellen (das)	— prikivanje
Ventraute (das)	— prisno
Verwandlung (die)	— preobražaj
Verweigerung (die)	— uskraćivanje
Vordergründige (das)	— prednjestrano
Vorgesang (der)	— pretpjesan
Vorhandenheit (die)	— predručnost
vorhandene Dinge	— predručne stvari
Vorlaufen (das)	— predbijeg
Vorliegende (das)	— predležeće
Vorsprung (der)	— preskok
Wagen (das)	— odvažanje
Wagnis (das)	— odvažnost
Welten (das)	— svjetovanje
Weltenzug (der)	— sustezanje svijeta

Welt weltet	— svijet svijeti
Weltzerfall (der)	— raspadanje svijeta
Wende (die)	— obrat
Werkhafte (das)	— djelovno
Widerspiel (das)	— protuigra
Werk schaffen (das)	— djelostvaranje
Werkstoff (der)	— gradivo
Werkwerden (das)	— djelobivanje
Wesen (das)	— bit, bivstvovanje, biće
Wirklichkeit (die)	— zbilja, zbiljnost
Zeugsein (das)	— oruđeбитак
Zug (der)	— nošenje
zuhandene Zeuge	— priručna oruđa
Zunichtsgedrängstein (das)	— ni-k-čemu-zbijenost
Zusammenhang (der)	— povezanost
zu-werfen	— dobacivati

Petrović

Abschüttelung (die)	— odbacivanje
Alleinsein (das)	— samovanje
Angst (die)	— tjeskoba
Ansprechen (das)	— govorenje o nečem
ansprechen	— nagovoriti, osloviti
Ausbildung (die)	— oblikovanje, razvijanje
Auslegen (das)	— interpretacija
Aussage (die)	— iskaz
Aussehen (das)	— izgled
Befragte (das)	— upitano
Befindlichkeit (die)	— nastrojenost
Beruhigung (die)	— umirenje
Besorgen (das)	— briganje, zbrinjavanje
Besorgende Zu-tun-haben (das)	— brigajuće imanje posla
Bestimmen (das)	— određivanje
blosses Ding	— puka stvar
Dasein (das)	— tubistvovanje
Ding (das)	— stvar
Durchsichtigkeit (die)	— transparentnost, providnost
Echtheit (die)	— pravost
eigens Ergriffene (das)	— izričito preuzeto
eigenschaftlich	— svojstveno
eigenst	— najvlastitiji
Eigentlichkeit (die)	— pravost, autentičnost
Entschlossenheit (die)	— odlučnost
Erfragte (das)	— ispitivano
Ergreifen (das)	— prisvajanje, preuzimanje
Erkennen (das)	— spoznaja
erschlossen	— razotkriveno, dokučeno
Erschlossenheit (die)	— razotkrivenost
erwiesen	— dokazano, pokazano
Existenzielle Verstehen (das)	— egzistencijsko razumijevanje
Freiheit zum Tode	— sloboda k smrti

Furcht (die)	— strah
Fürsorge (die)	— briga za, skrb
Gefragte (das)	— pitano
Gerede (das)	— »govorkanje«
Geworfen-entwerfende (das)	— bačeno-nabacujuće
Grundbefindlichkeit (die)	— temeljna nastrojenost
Grundverfassung (die)	— osnovno ustrojstvo
herausstellen	— pokazati
Hinsehen (das)	— »tamo gledanje«
In-Sein	— »u-bivstvovanje«
Inwendigkeit (die)	— »bivstvovanje u«
je meines	— uvijek moje
Jemeinigkeit (die)	— »uvijek-mojost«
Kunft (die)	— laz (iskraćeno mjesto, njičica u ka- menjaru)
Man (das)	— se
Man-selbst	— se-sopstvo
Mitdasein (das)	— su-tubivstvovanje
Miteinandersein (das)	— bivstvovanje-jednog-s-drugim
Mitsein (das)	— su-bivstvovanje
Mitwelt (die)	— su-svijet
Sein (das)	— bivstvovanje
Sein zum Tode	— bivstvovanje k smrti
Seiende (das)	— bivstvujuće
Sein-bei	— bivstvovanje-pri
Seinkönnen (das)	— moći biti
Seinsart (die)	— način bivstvovanja
Seinsbestimmung (die)	— bivstvomno određenje
Seinsbestimmtheit (die)	— bivstvomna određenost
Seinsstand (der)	— bivstvomni status
Seinsverfassung (die)	— bivstvomno ustrojstvo
Seinsverhältnis (das)	— bivstvomni odnos
Selbst (das)	— sopstvo
Selbstsein (das)	— samobivstvovanje, sopstvovanje
Sichtlosigkeit (die)	— odsustvo viđenja
Sich-vorweg	— ispred sebe, prije sebe
Sinn (der)	— smisao
Sorge (die)	— briga
Sosein (das)	— takobivstvovanje
überantwortet	— prepušteno, povjereno
Umhaffe der Umwelt	— okolinsko okolnog svijeta
Umweltlichkeit (die)	— okolinskosti
Uneigentlichkeit (die)	— nepravost
Verdeckung (die)	— prikrivanje
Verfallen (das)	— propadanje
verfallend-erschlossene	— propadajuće-razotkriveno
Verfallensein (das)	— propalost
Verfassung (die)	— ustrojstvo
Vergangenheit (die)	— prošlost
Gewesenheit (die)	— bilost
verfügbar	— raspoloživ
Versuchung (die)	— iskušenje

Vorhandenheit (die)	— predručnost
vorhanden	— predručan
Vorhandensein (das)	— predručnost
Vorlaufen (das)	— predtrčanje, prestizanje
Was-sei	— štostvo
Welterkennen (das)	— spoznaja svijeta
Weltlichkeit der Welt	— svjetskost svijeta
Wesen (das)	— bit
Wesensbestimmung (die)	— određenje biti
Wesensverfassung (die)	— bitna struktura
zeitigen	— vremenovati
Zeitlichkeit (die)	— vremenitost
Zeug (das)	— pribor
Zusammentreffen (das)	— »susresti se«

Sutlié

Ab-Grund (der)	— bez-dan
Ankunft (die)	— prispjeće
Anspruch (der)	— tražba
Aufbruch (der)	— prijelom
Ausbleiben (das)	— izostajanje
Bereich (der)	— doseg
Bewirken (das)	— učin
Dasein (das)	— opstanak, čovjek
Dichten (das)	— pjevanje, sačinjanje, spjevanje
ereignet	— prigodan
Ereignis (das)	— prigod (koji godi tj. odlučuje)
Frömmigkeit (die)	— smjernost
Gestaltung (die)	— oblikovanje
Ge-stell (das)	— postav
Grund (der)	— temelj
Handeln (das)	— djelovanje
Hehre (die)	— obrat
Lichtung (die)	— čistina
Offenbarung (die)	— objava
Sachverhalt (der)	— stanje stvari
Sein (das)	— bitak
Seiende (das)	— biće
Umkehr (der)	— obrat
Unheimliche (das)	— strašno
Verfallenheit (die)	— zapalost
verwandeln	— preobraziti
Verwindung (die)	— usukavanje
Verwirklichung (die)	— ozbiljenje
Walten (das)	— vladanje
Weltgeschick (das)	— svjetski udes
Werkzeug (das)	— oruđe
Wesen (das)	— bit
Wirkung (die)	— činjenje

Zenko

Ab-Grund (der)	— bezdan
Abwandlung (die)	— mijena
Alleinigende (das)	— samujuće
Ankunft (die)	— nadolazak
Anwesen (das)	— prisutnost
Äusserlichkeit (die)	— vanjskost
befremdlich	— začudan
Begründung (die)	— utemeljenje
Betriebsamkeit (die)	— radišnost
Da	— tu
Dasein (das)	— postojanje, opstojnost
Darinsein (das)	— bitak sadržanosti
Denkbarkeit (die)	— zamislivost
Denkhaltung (die)	— misaono držanje
Deutlichkeit (die)	— razgovijetnost
Deutung (die)	— tumačenje
Echtheit (die)	— pravoća
Eigensein (das)	— vlastitost
Einzigkeit (die)	— jedinstvo
Entdeckung (die)	— otkriće
Entfaltung (die)	— razvoj
Entäusserung (die)	— ospoljenje
Entwirklichung (die)	— razbiljenje, rastvaranje
Erblicken de Aussehens	— sagledavanje izgledanja
Feldweg (der)	— poljski put
Gedankenzug (der)	— tijek misli
Geltung (die)	— važenje
Gesamtbewusstsein (das)	— ukupna svijest
Gesamteinheit (die)	— ukupno jedinstvo
Gestalt (die)	— lik
Gewesenheit (die)	— bilost
gewiss-seiend	— stanovito opstojan
Grund (der)	— temelj
handeln	— djelovati
herausstellen	— ispostaviti
Herstellung (die)	— spravljanje
Hineinerfahren (das)	— unošenje iskustva
Hineinhandlen (das)	— unošenje djelovanja
In-der-Welt-sein	— u svijetu biti
Innerlichkeit (die)	— nutarnjost
Irre (die)	— lutanje
Irrniss	— pomutnja
Kehre (die)	— obrat
Klarheit (die)	— jasnoća
Klärung (die)	— razjašnjenje
Lebensäusserung (die)	— životno očitovanje
Lebensentäusserung (die)	— životno ospoljavanje
Leistung (die)	— činidba
Lichtung des Seins (die)	— svijetljenja bitka
Machthaber des Seins (der)	— vlastodržac bitka

mitbewusst	— susvjestit
Mitdasein (das)	— supostojanje
mitgehörigen	— supripadati
Mitmeinung (die)	— popratno mnijenje
Nichts (das)	— ništavilo
Nichtigkeit (die)	— ništavnost
Nichtsein (das)	— nebitak
Offenbarkeit des Seienden (die)	— objavljivost bića
Platzhalter	— mjestodržitelj
Sachverhalt (der)	— snošaj stvari
Sein (das)	— bitak
Seinsauslegung (die)	— opstojnosno izlaganje
Seinsboden (der)	— temelj bitka
Seinsfrage (die)	— pitanje bitka
Seinsgehalt (der)	— sadržaj bitka
Seinsgeltung (die)	— opstojnosno važenje
Seinsgeschick (das)	— sudba bitka
seinsgeschichtlich	— bitnopovijesno
Seinsgewissheit (die)	— opstojnosna sigurnost
Seinsinn (das)	— opstojnosni smisao
Seinssetzung (die)	— opstojnosno postavljanje
Seinsverlassenheit (die)	— napuštenost bitka
Selbigkeit (die)	— istost
Selbstgegenwart (die)	— samoprisutnost
Sichenthalten (das)	— suzdržavanje
stiften	— začinjavanje
Schein (der)	— pričim
Übergänger (der)	— prelaznik
Umbildung (die)	— preinaka, preobličavanje
Umdeutung (die)	— pretumačenje
umdeutend	— pretumačujući
Umwelt (die)	— okolina
Uwendung (die)	— preokret
Unechtheit (die)	— patvorenost
Unverborgenheit (die)	— neskrivenost
Veräusserung (die)	— raz-svojavanje, pospoljavanje
Verdinglichung (die)	— postvarivanje
Vergegenständlichung (die)	— opredmećenje
Vermeinte (das)	— mnjeno
Vermögen (das)	— naročita moć
Vollkommenheit (die)	— potpunost
Vollzug (der)	— izvršenje
Wandel (der)	— preobrazba
weltet	— svjetuje
Weltgeschick (das)	— sudba svijeta
Weltsein (das)	— svjetobitak, bitak svijeta
Wendung (die)	— obrat
Wesenseigenheit (die)	— bitna vlastitost
Wiederverwirklichung (die)	— opetovno ozbiljenje
zeitigt	— vremenuje
Zeitraum (der)	— vrijeme-prostor
Zwecksinn (das)	— svršni smisao

PRIJEVOD TERMINA KOJI SE JAVLJAJU U NEKOLICINE AUTORA

Abgrund (der)	— bezdan (Pejović, Sutlić, Zenko)
Abwandlung (die)	— sklonidba (Cipra) mijena (Zenko)
Angst (die)	— bojazan (Pejović) tjeskoba (Cipra, Pandžić, Pejović, Petrović, Šarinić, Zenko)
Anschein (der)	— privid (Cipra) izgled (Pejović)
Ansprechen (das)	— oslovljavanje (Pejović, Šarinić) govorenje o nečem (Petrović)
Anwesen (das)	— prisustvo (Petrović) prisutnost (Zenko)
Anwesenheit (die)	— pribitnost (Cipra) prisutnost (Šarinić)
Auslegung (die)	— istumačenje (Despot) izlaganje (Cipra, Šarinić)
Befindlichkeit (die)	— nahođenje (Cipra, Pejović) nalaženje, stanje (Pandžić) čuvstvovanje (Šarinić)
Befragte (das)	— opitano (Despot) upitano (Petrović)
Besorgen (das)	— zbrinjavanje (Pejović) brigovanje (Šarinić)
Dasein (das)	— tubitak (Despot, Pejović) tubivstvovanje (Petrović) opstanak (Cipra, Sutlić) postojanje (Pandžić, Zenko) opstojnost (Zenko)
Dass-sein (das)	— postojanje (Pandžić) egzistencija (Šarinić)
Dichten (das)	— sačinjanje (Pejović, Sutlić) pjesnikovanje (Cipra) spjevanje, pjevanje (Sutlić)
Ding (das)	— stvar (Pejović, Petrović, Šarinić)
Echtheit (die)	— pravoća (Zenko) pravost (Despot, Petrović)
Entfaltung (die)	— razvoj, razvijanje (Cipra, Zenko)
Entschlossenheit (die)	— odlučnost (Petrović, Šarinić)
Entwurf (der)	— nabačaj (Pejović) projekcija (Pandžić) projekt (Šarinić)
Ereignis (das)	— stjecaj (Despot) događaj (Cipra) prigoda, prigod (Cipra, Sutlić)
Erschlossenheit (die)	— razotkrivenost, razotkritost (Pandžić, Petrović) dokučenost (Šarinić)
Furcht (die)	— strah (Cipra, Pejović, Petrović, Šarinić)
Furchtsamkeit (die)	— strašljivost (Cipra, Šarinić)
Fürsorge (die)	— skrb (Pejović, Petrović, Šarinić) briga za (Petrović)
Geltung (die)	— važenje (Šarinić, Zenko)
Gerede (das)	— naklapanje (Šarinić) govorkanje (Petrović)
Geschehen (das)	— događanje (Pandžić, Šarinić)
Geschick (das)	— sudba (Pejović, Petrović, Zenko) udes (Cipra, Šarinić)
Gestalt (die)	— oblik (Cipra) lik (Zenko)
Ge-stell (das)	— po-stava (Pejović) postavlja (Sutlić)

Geworfenheit (die)	— bačenost (Pandžić, Pejović, Šarinić)
Gewesenheit (die)	— bilost (Šarinić, Zenko)
Handeln (das)	— djelovanje (Čipra, Sutlić)
Herstellung (die)	— spravljanje (Čipra, Zenko)
Hervorgebrachte (das)	— proizvedeno (Pejović) izneseno (Šarinić)
In-sein (das)	— u-bivstvovanje (Petrović) u-bitak (Šarinić)
Inwendigkeit (die)	— »bivstvovanje u« (Petrović) unutarnjost (Šarinić)
Inständigkeit (die)	— postojanost (Čipra) ustojnost (Pejović)
Kehre (die)	— obrat (Sutlić, Zenko)
Lichtung (die)	— rasvjeta (Pejović) čistina (Sutlić) svjetljenje (Zenko) rasvjetljenje (Šarinić)
Man (das)	— se (Petrović, Šarinić) onoga (Pejović)
Mitdasein (das)	— su-tubivstvovanje (Petrović) su-tubitak (Šarinić) supostojanje (Zenko)
Miteinandersein (das)	— skupa-bitak (Pandžić) bivstvovanje-jednog-s-drugim (Petrović)
Mitsein (das)	— su-bivstvovanje (Petrović) subitak (Šarinić) skupa bitak (Pejović)
Mitwelt (die)	— skupa svijet (Pejović) su-svijet (Petrović)
Nichts (das)	— ništa (Čipra, Šarinić) ništavilo (Zenko)
Nichtigkeit (die)	— ništetnost (Čipra) ništavnost (Zenko)
Offenbarung (die)	— objava (Čipra, Despot, Sutlić)
Platzhalter (der)	— namjesnik (Čipra) mjestodržitelj (Zenko)
Sachverhalt (der)	— stanje stvari (Sutlić) snošaj stvari (Zenko)
Sein (das)	— bitak (Čipra, Despot, Pandžić, Pejović, Sutlić, Šarinić, Zenko) bivstvovanje (Petrović)
Seinsart (die)	— biće (Čipra, Despot, Pandžić, Pejović, Sutlić, Šarinić, Zenko) bivstvujeće (Petrović)
Sein-bei (das)	— način bitka (Čipra, Despot, Pejović, Šarinić) način bivstvovanja (Pandžić, Petrović)
Seiende (das)	— bitak kod (Šarinić) bivstvovanje pri (Petrović)
Seinkönnen (das)	— moći biti (Pandžić, Petrović, Šarinić)
Sinsverfassung (die)	— ustrojstvo bitka (Despot, Šarinić) bivstvomno ustrojstvo (Petrović)
Seinsvergessenheit (die)	— zaborav bitka (Čipra, Pandžić, Pejović, Sutlić, Šarinić)
Seinsverlassenheit (die)	— napuštenost bitka (Čipra, Zenko)

Selbst (das)	— sopstvo (Petrović) ličnost (Šarinić)
Selbigkeit (die)	— istost (Šarinić, Zenko)
Selbstsein (das)	— samobitak (Pejović, Šarinić) vlastitost, jastvo (Čipra) samobivstvovanje, sopstvovanje (Petrović)
Sosein (das)	— takobivstvovanje (Petrović) esencija (Šarinić)
stiften	— začinjanje (Pejović, Zenko)
Schein (der)	— izgled (Pandžić) privid (Čipra) pričin (Šarinić, Zenko)
Umweltlichkeit (die)	— okolnosvjetovnost (Šarinić) okolniskost (Petrović)
Uneigentlichkeit (die)	— nepravost (Petrović, Šarinić)
Unverborgenheit (die)	— neskrivenost (Pandžić, Zenko) neprikriivenost (Čipra)
Verdeckung (die)	— prikrivanje, prikrivenost (Pandžić, Petrović)
Verfallenheit (die)	— propalost (Petrović, Šarinić) zapalost (Sutlić)
Verfassung (die)	— ustrojstvo (Petrović, Šarinić)
Vorhandenheit (die)	— puko postojanje (Pandžić) predručnost (Pejović, Petrović) postojanost (Šarinić)
Vorlaufen (das)	— predbijeg (Pejović) predtrčanje, prestizanje (Petrović) istrčavanje (Šarinić)
Wahrsein (das)	— biti istinit (Pandžić) istinitost (Šarinić)
welten	— svijetiti (Pejović) svjetovati (Zenko)
Weltgeschick (das)	— svjetski udes (Sutlić) sudba svijeta (Zenko)
Weltlichkeit (die)	— svjetskost (Petrović) svjetovnost (Šarinić)
Wesen (das)	— bit (Čipra, Despot, Pejović, Petrović, Sutlić, Šarinić, Zenko) bivstvovanje, biće (Pejović)
zeitigen	— vremenovati (Petrović, Zenko)
Zeitlichkeit (die)	— vremenitost (Pandžić, Petrović, Sutlić) vremenost (Pejović, Šarinić)
Zeug (das)	— oruđe (Pandžić, Petrović, Sutlić) pribor (Petrović, Šarinić)
Zuhandenheit (die)	— priručnost (Pandžić, Petrović, Šarinić)

PREVODITELJSKA RJEŠENJA NEKIH FUNDAMENTALNIH POJMOVA HEIDEGGEROVE FILOZOFIJE UNUTAR HRVATSKOG JEZIČNOG PODRUČJA

Sažetak

Pretočiti strano filozofijsko štivo u vlastiti jezik, nije, kao što je upozoreno već u uvodu, puko lingvistički već ponajprije misaoni zadatak. Čini se, da smo suviše dugo olako prelazili preko činjenice, da je izučavanje filozofijske terminologije, kako prijevodne tako i one nastale u sklopu vlastitog filozofijskog rada, nezaobilazan zadatak u funkciji cjelovitog razvoja filozofijske misli.

Da bez stvaranja vlastite filozofijske terminologije nema i vlastite filozofije, znali su prvi tvorc hrvatske filozofijske terminologije Franjo Marković i Albert Bazala.

Kad je riječ o prijevodnoj filozofijskoj terminologiji, k tome još Heideggerovoj, koja je u ovom radu preliminarno tematizirana, zahtjevi koji se postavljaju pred eventualnog kritičkog prosuditelja nisu jednostavni, jer je mogućnost zabluda mnogo veća nego kad je u pitanju terminologija nastala u sklopu vlastitog misaonog rada.

Usklađivanje, koje smo u uvodu naveli kao jednu od svrha, koja treba izučavanjem filozofijske terminologije u izvjesnom smislu biti postignuta, nije mišljeno u simplificiranom smislu, tj. u smislu stvaranja sigurnih, jednoznačnih i više neupitnih rješenja, već u smislu približavanja eventualno najboljim rješenjima. U svakom slučaju, ignoriranje i marginaliziranje tog vrlo važnog problema može nam misaono samo štetiti, dok kreativan i kritički dijalog o tomu može u najmanju ruku omogućiti pristup autentičnijim rješenjima.

TRANSLATIONAL SOLUTIONS OF SOME FUNDAMENTAL CONCEPTS OF HEIDEGGER'S PHILOSOPHY IN THE CROATIAN-SPEAKING AREA

Abstract

To re-formulate foreign philosophical material in one's own words is not, as the introduction states, a mere linguistic task, but predominantly an intellectual one. It seems that we have been neglecting too long the fact that the study of philosophical terminology, either terms for translation or those emerging from the complex of one's own philosophical endeavor, is a vital objective in the function of the entire development of philosophical thought.

The founding fathers of Croatian philosophical terminology, Franjo Marković and Albert Bazala knew that there can be no philosophy of our own without creating our own philosophical terminology.

When philosophical terminology for translation is in question, what's more Heidegger's, the preliminarily focus in this paper, the demands made of the possible critical evaluator are not simple, since the possibility of confusion is much greater than when terminology emerging from the complex of one's own philosophical endeavor is in question.

Consistency, which we stated in the introduction as one of the objectives, which ought, in a certain sense, to be achieved through study of philosophical terminology, is not being grasped in the simplified sense, i.e. in the sense of creating reliable, single-faceted and more unqueried solutions, but in the sense of approaching what might be the best solutions. In any case, through ignoring and marginalizing this very crucial problem we can only be damaged intellectually, while a creative and critical dialogue on the same can at least enable an approach to more authentic solutions.